

NYHETER OM EU

NYHETSRESEN FRÅN FOLKRÖRELSEN NEJ TILL EU ■ JULI 2005

EU-direktiv öppnar för social dumpning i hamnarna

I början av november 2003 lade cirka 1.500 stuveri/hamnarbetare anslutna till Svenska Hamnarbetareförbundet ner sitt arbete i två timmar. Totalt berördes 23 hamnar i Sverige. I Europa omfattade aktionen totalt 12.000 hamnarbetare som strejkade under 24 timmar. Aktionen genomfördes på initiativ International Dockworkers Council (IDC), ett relativt nybildat internationellt samarbete mellan hamnarbetarfack i Sverige, Grekland, Spanien, Frankrike och Portugal. Strejken genomfördes som en protest mot ett förslag till nytt EU-direktiv om ökad konkurrens i Europas hamnar. Syftet med EU-förslaget är att tvinga fram att nya aktörer tillåts etablera verksamhet med godshantering i hamnarna. EU ville:

- ♦ Privatisera de idag oftast offentligt ägda hamnbolagen.

- ♦ Ge rederierna rätt till egenhantering. Ett förslag som bland annat ger en fartygsbesättning rätt att utföra stuveriarbete.

- ♦ I varje hamn ska minst två bolag konkurrera, med rätt att välja utbildad lågprisarbetskraft.

Att svenska hamnarbetare valde att begränsa strejken till två timmar berodde på att arbetsgivarparten vänt sig till Arbetsdomstolen för att få varslet utdömt som olagligt med motivet att arbetsnedläggningen är att betrakta som en politisk strejk. Arbetsgivarna i Sveriges Hamnar hävdade i sin skrivelse att strejken var riktad mot demokratin: "Det är ett sätt att internera i den demokratiska beslutsprocessen inom EU, där Sveriges som medlemsstat ingår. Aktionen riktar sig därmed mot såväl det demokratiska statsskick som Sverige ansluter sig till och omfattar som mot den svenska staten och regeringen."

Men ett par timmar innan strejken utlöstes kom AD:s interimistiska dom: strejkvarslet bedömdes som giltigt.

Sex veckor tidigare hade samtliga nordiska hamnarbetare strejkat mot EU-direktivet. Då anslöt sig Hamnarbetareförbundet till Internationella Transportarbetarefederationen (ITF) och Svenska Transport-

arbetareförbundets tvåtimmarsstrejk. Sedan dess hade direktivförslaget behandlats i EU-parlamentets transportutskott. Men trots 276 ändringsförslag så ändrades i praktiken ingenting.

Därför beslutade IDC att utlösa en 24-timmarsstrejk bland medlemsorganisationerna inom EU. Nästan alla hamnar i Frankrike och Spanien och alla större hamnar i Grekland och Portugal berördes.

Denna gången genomfördes strejken utan ITF:s och LO-förbundet Transports medverkan, trots att EU:s direktiv lika hårt drabbar Transports medlemmar och att Transport i sak delar Hamnarbetareförbundets uppfattning om direktivets verkningar. Den stora stötestenen var att rederierna skulle tillåtas utföra lastning och lossning med egen personal istället för att anlita hamnarbetare. Mot detta har de nordiska transportarbetarförbunden protesterat, eftersom man anser att en sådan ordning hotar systemet med kollektivavtal i hamnarna och öppnar för social dumpning. EU skulle få så kallade bekvämlighetshamnar. Hamnarbetarna var också rädda för att deras jobb ska försvinna om skatte-subsventionerade sjömän eller låglöne-besättningar ska få konkurrera om lastning och lossning.

Hamnarbetarna fick gehör för sina protester. EU-parlamentet röstade i mitten av november 2003 nej till det omdiskuterade förslaget om ökad konkurrens i EU:s hamnar. Omröstningen blev mycket jämn. 229 ledamöter röstade nej och 206 ja. Samtliga sex svenska socialdemokrater var emot liberaliseringsförslaget, trots att regeringen Persson ställt sig bakom det. Även om direktivförslaget föll när det röstades ned i EU-parlamentet, har EU-kommissionen alltid möjlighet att komma tillbaka med ett nytt förslag.

Två veckor innan hon skulle bytas ut lade EU-kommissionären för transporter, Loyola de Palacio, hösten 2004 fram ett förslag till nytt hamndirektiv. Det liknar det förra som efter flera hamnstrejkar röstades ned av EU-parlamentet. Loyola de Palacio sade att

direktivet är nödvändigt eftersom hamnarna är den enda del av transportsektorn som saknar en EU-lagstiftning som öppnat för konkurrens.

Det mest kontroversiella gäller redarnas "egenhantering". Huvudregeln är att egenhanteringen ska utföras av hamnpersonal. Besättningsmän ska dock kunna utföra lastningar och lossningar från fartyg som seglar på korta rutter eller på så kallade "motorvägar till sjöss". Det senare är en del av planerna på nya så kallade transeuropeiska nätverk, bland annat över Östersjön.

Enligt förslaget ska alla fartyg få använda egen landbaserad personal, företag som klassas som sjönära ska dessutom få använda ombordanställda. Och enligt kommissionens definition av närsjöfart inkluderas inte bara all trafik mellan medlemsstaterna utan också trafiken till Norge, Island, Ryssland, Medelhavet och Svarta havet. Förutom att använda sjöfolk vid självhantering (lossning och lastning) är det nya i förslaget att rederier kan använda egen utbildad och oregistrerad landbaserad personal.

På fartyg i reguljär närsjöfart och på fartyg i linjetrafik och färjor, vill de använda ombordanställt sjöfolk vid lastning och lossning. I stället för stuveribolagen i hamnarna tillhandahåller personal ska alltså redarna ha egen personal. I det nya förslaget vill man även privatisera lotsning av fartyg.

Det fackliga motståndet mot direktivet är massivt. Per Östvold, ordförande i norska Transport och tillika ordförande i Nordiska transportarbetarefederationen, NTF, säger efter en konferens i Köpenhamn och bekvämlighetssjöfarten till tidningen Sjömannen att det är dags att börja driva en ny kampanj liknande den man förde mot bekvämlighetsflagg.

– Det handlar om en ITF-kampanj mot bekvämlighetshamnar. Hamnarbetarna måste kunna bojkotta fartyg som lastas eller lossas i hamnar där arbetsvillkoren är undermåliga.

Utvidgningen skjuts på framtiden

Grundlagskrisen och sammanbrottet i budgetförhandlingarna kommer att påverka den fortsatta geografiska utvidgningen av EU. Frankrike vill vänta med utvidgningen. Dagens 25 medlemmar måste fördjupa sitt samarbete först, förklarade premiärminister Dominique de Villepin nyligen. Möjligen kan Bulgarien och Rumänien släppas in om ett par år, men sedan ska dörrarna stängas. President Jacques Chirac efterlyster ett särskilt EU-toppmöte för att diskutera ett uppskov med utvidgningen. I Tyskland säger Angela Merkel samma sak. Sedan länge vägrar kristdemokraternas kanslerkandidat att släppa in Turkiet i unionen. Nu lägger hon till en skepsis även mot länderna i det forna Jugoslavien. Den brittiske premiärminister Tony Blair lovade däremot i sin programförklaring inför sitt ordförandeskap i EU att hålla löftena till Kroatien och Turkiet. Turkiet har fått löfte att börja förhandla om medlemskap i EU den 3 oktober. Kroatien skulle ha börjat i mars, men fick vänta på grund av bristande samarbete med krigsförbrytar-domstolen i Haag.

Luxemburg röstade ja till EU-konstitutionen

Det blev ett "ja" till EU:s nya grundlag när Luxemburg genomförde sin folkomröstning den 10 juli. När samtliga röster var räknade visade det sig att 56,52 procent av de röstande stödde avtalet om en grundlag för EU, medan 43,48 procent hade röstat nej. Därmed är det lilla landet med sin 459.000 invånare det första att stödja konstitutionen genom folkomröstning sedan medborgarna i Frankrike och Holland röstade nej i början av sommaren.

Resultatet var glädjande för Luxemburgs premiärminister Jean-Claude Juncker, som tidigare meddelat att han tänkte avgå om befolkningen röstade nej.

– Det meddelande som kommit och som är riktat till Europa och världen är att konstitutionen inte är död efter omröstningarna i Frankrike och Holland, sade Juncker.

Malta godkänner EU-konstitutionen

Maltas parlament, representanthuset, godkände i början av juli enhälligt fördraget om en konstitution för EU. Malta är det tolfte medlemslandet som ansluter sig till konstitutionen och andra land efter Cypern att göra det efter att fördraget avvisades i de franska och holländska folkomröst-

ningarna.

Samtidigt som Malta tagit ställning för EU-konstitutionen sällar sig Polen till den grupp länder som till vidare blåser av planerna på behandlingen. Det polska parlamentets underhus, sejmen, klargjorde detta när det sköt upp sitt beslut om huruvida fördraget skulle bli föremål för en folkomröstning eller parlamentsbehandling.

"Ingen konstitution de närmaste åren"

Ett beslut om att anta en ny EU-konstitution kommer att dröja, det menar EU-kommisionens ordförande José Manuel Barroso. "Vi kommer inte att få någon konstitution de närmaste åren", säger Barroso i en intervju i The Guardian. Han säger dock inget om hur det fortsatta arbetet med fördraget kommer att gå till.

Intervjun är gjord med anledning av att Storbritannien övertog EU-ordförandeskapet den 1 juli, och Barroso konstaterar att premiärminister Tony Blair tar över ordförandeklubban i ett "avgörande ögonblick" för det europeiska samarbetet: "Tony Blair har uppvisat stora kvaliteter när det gäller ledarskap i Storbritannien. Jag hoppas att han kan uppvisa samma kvaliteter när det gäller att leda Europa."

EU:s gränser ska täppas till

Täppa till EU:s gränser och sluta avtal med länder om att ta tillbaka personer som fått avslag på att stanna. Det är prioriterade frågor för Storbritannien på asyl- och migrationsområdet under halvåret som ordförande för EU. Den brittiske premiärministern Tony Blair anslög i ett tal i EU-parlamentet tonen för asyl- och migrationsområdet under britternas ledning.

– Efter de ekonomiska och sociala utmaningarna måste vi ta oss an andra frågor med kopplingar till varandra; brottslighet, säkerhet och immigration. Storbritannien vill under sin tid som ordförande för EU skriva avtal med Ryssland, Ukraina och Marocko om återtagande av personer och lägga grunden för avtal med Pakistan, Kina och Turkiet. Sådana avtal innebär att personer som kommit från eller via de länderna kan skickas tillbaka dit från ett EU-land när det fått nej till att stanna.

Cypern sa ja till EU-författning

Cyperns parlament godkände nyligen förslaget till författning för EU, trots att unionens grundlag betraktas som politiskt död efter Frankrikes och Hollands nej. Omröstningen skedde genom handupp-

räkning och 30 ledamöter röstade ja, medan 19 röstade nej. En av parlamentets 50 ledamöter avstod. Omröstningen ägde rum efter en två dagar lång debatt om konstitutionen. Resultatet var väntat, eftersom alla partier utom kommunistpartiet (Akel) stödjer fördraget. Akel är å andra sidan det största partiet i parlamentet, och har 20 av de sammanlagt 56 platserna. Under debatten betecknade Akels företrädare EU-konstitutionen som "nykonserverativ" och "militaristisk".

Efter omröstningen sade utrikesminister George Iacovou att "detta är en stor dag för Cypern och en mycket viktig dag för Europa". Han tillbakavisade också anklagelser om att "Nicosia talar med två röster", eftersom regeringens främsta koalitionspartner (Akel) röstade nej till konstitutionen.

Nordisk snabbinsatsstyrka undertecknad

Försvarsminister Leni Björklund har undertecknat tillsammans med sina kollegor från Finland, Estland och Norge ett samarbetsavtal om snabbinsatsstyrkan "Nordic Battle Group", som ska vara upprättad till 2008.

Tyskland undertecknade avtal om medverkan i ytterligare två grupper, dels med Frankrike och Spanien från 2008, dels med Polen, Slovakien, Litauen och Lettland från 2010. Även Italien, Rumänien och Turkiet enades om att sätta upp en snabbinsatsstyrka till 2009. EU-ländernas enades i november förra året om att sätta upp 13 olika snabbinsatsstyrkor på vardera cirka 1.500 man. Målet är att unionen ska kunna skicka iväg två sådana styrkor från 2007 till oroshärdar runt om i världen.

Sverige fällt för fördragsbrott

Sverige bryter mot EU:s direktiv om arbetstider. Det räcker inte att kollektivavtalen innehåller samma skydd som EU-reglerna, har EU-domstolen slagit fast. De arbetstagare som inte skyddas av kollektivavtal måste skyddas av lagen.

EU-kommissionen stämde Sverige förra året för brott mot arbetstidsdirektivet. Det handlade om reglerna för dygnsvila, maximal arbetstid samt genomsnittlig arbetstid vid nattarbete.

Svenska regeringen har medgett att de tre artiklarna i direktivet inte är genomförda i lag, men att den delen av arbetsmarknaden som styrs av kollektivavtal har regler som skyddar arbetstagarna på det sätt som EU kräver. Ändringarna från första juli i arbetstidslagen överensstämmer med direktivet.